

УДК 657.446

Нагірняк М. Ф.

kmbm_tsyus@ztu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0001-8245-1021

аспірант, Державний університет “Житомирська політехніка”, м. Житомир

ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ІНФОРМАЦІЙНО-ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ПОДАТКОВИМИ ЗОБОВ’ЯЗАННЯМИ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Анотація. Проаналізовано проблеми стану податкової безпеки української економіки, яка розвивається в умовах формування системи національної безпеки та її головної складової – економічної безпеки. Наголошено, що податки займають особливе місце в системі економічної безпеки оскільки вони забезпечують розвиток всіх її підсистем: фінансової, виробничої, макроекономічної, інвестиційно-інноваційної та зовнішньоекономічної. Метою дослідження є обґрунтування сутності та змісту поняття «податкова безпека» і визначення основних загроз податковій безпеці з врахуванням функцій податків і механізму їх відображення в бухгалтерському обліку в умовах ускладнення економічної ситуації та внаслідок безпрецедентних втрат від російської агресії. Обґрунтовано важливість визначення нормативного поняття «податкова безпека» на кожному об’єктному рівні з врахуванням факторів, ризиків і загроз в контексті формування податкових зобов’язань платників податків і на основі людиноцетрованого підходу до наповнення доходів та їх використання за державним і місцевими бюджетами. Під податковою безпекою держави можливо розуміти стан податкової системи і об’єктів оподаткування платників податків, який визначає можливість гармонізації податкових надходжень до державного бюджету і державних витрат бюджетних коштів за умови ефективного управління процесом справляння податків та ризиками і загрозами що виникають у податковій сфері. Підкреслено, що визначальну роль у процесі управління податковою безпекою відіграє бухгалтерський облік як основний інструмент формування об’єктів оподаткування та здійснення розрахунків за податковими зобов’язаннями. Досліджено існуючі підходи до визначення функцій податків та обґрунтовано, що передумовою успішного управління податковою політикою є фіскальна, регулююча та обтяжлива функції, через механізм їх реалізації в бухгалтерському обліку платників податків. Встановлено, що базою для створення інформаційної системи для управління податковою безпекою може бути окрема складова Звіту про управління – як особлива форма звітності в частині податків бізнесу. Подальші дослідження необхідно направити на розробку алгоритму розрахунку рівня податкової безпеки підприємств бізнесу на підставі інформаційних ресурсів бухгалтерського обліку.

Ключові слова: податкова безпека, податки, загрози, функції податків, облік, звітність про управління.

Нагірняк Микола

kmbm_tsyus@ztu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0001-8245-1021

Postgraduate student, State University “Zhytomyr Polytechnic”, Zhytomyr

TAX SECURITY AND ITS IMPACT ON INFORMATION AND ACCOUNTING SUPPORT FOR CONTROL OVER TAXPAYERS’ TAX LIABILITIES

Abstract. The article analyzes the problems of the tax security of the Ukrainian economy, which is developing in the context of the formation of the national security system and its main component – economic security. The author emphasizes that taxes occupy a special place in the system of economic

security since they ensure the development of all its subsystems: financial, production, macroeconomic, investment and innovation, and foreign economic. The purpose of the study is to substantiate the essence and content of the concept of “tax security” and to identify the main threats to tax security, taking into account the functions of taxes and the mechanism of their reflection in accounting in the context of a complicated economic situation and as a result of unprecedented losses from Russian aggression. The author substantiates the importance of defining the normative concept of “tax security” at each object level, taking into account the factors, risks and threats in the context of formation of taxpayers’ tax liabilities and based on a human-centered approach to revenue generation and its use by the State and local budgets. The tax security of the State may be understood as the state of the tax system and taxpayers’ objects of taxation, which determines the possibility of harmonizing tax revenues to the State budget and public expenditures of budgetary funds, provided that the tax collection process, as well as the risks and threats arising in the tax area, are effectively managed. It is emphasized that accounting plays a decisive role in the process of managing tax security as the main tool for the formation of taxable objects and settlements of tax liabilities. The existing approaches to defining the functions of taxes are studied and it is substantiated that the prerequisite for successful management of tax policy is the fiscal, regulatory and burdensome functions through the mechanism of their implementation in taxpayers’ accounting. It is established that the basis for creating an information system for tax security management can be a separate component of the Management Report – as a special form of reporting in terms of business taxes. Further research should be directed to the development of an algorithm for calculating the level of tax security of business enterprises based on accounting information resources.

Key words: tax security, taxes, threats, tax functions, accounting, management reporting.

JEL Classification: G38

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-40-11>

Постановка проблеми. Головним джерелом формування доходів Державного і місцевих бюджетів є податкові надходження від яких залежить економічна безпека держави і територіальних громад, задоволення потреб суспільства та зростання його добробуту.

У Конституції України [13] закріплено обов’язок кожного громадянина сплачувати податки і збори в порядку і розмірах встановлених законом, а податкове законодавство визначає особу платником податків [20].

Стан податкової безпеки забезпечує розвиток країни, регіонів, видів економічної діяльності, суб’єктів господарювання, домашніх господарств і окремих громадян, якість фінансування видатків, виконання державою і територіальними громадами покладених на них функцій. В умовах повномасштабної агресії росії податки є основним джерелом коштів для перемоги у війні і відбудови України.

Водночас, стратегія економічної безпеки України серед викликів і загроз пов’язаних з оподаткуванням виділяє непослідовність регулювання відносин у податковій сфері, високий рівень тінізації економіки, значні обсяги дефіциту бюджетів та низький рівень бюджетної дисципліни і формує завдання

щодо імплементації мінімального стандарту Плану протидії розмивання бази оподаткування та виведення прибутку з під оподаткування (Плану дій BEPS) та впровадження ефективних податкових правил стосовно контрольованих іноземних інвестицій [25].

Ефективність управління податковою безпекою забезпечує стабільність формування основної частини ВВП, яка перерозподіляється через бюджетний механізм і рівень виконання бюджетів та визначає місце податкових платежів у збалансованості стійкості бюджетної системи.

Система забезпечення податкової безпеки її об’єктів за структурними елементами надає можливість мінімізувати ризики недотримання платниками вимог податкового законодавства, надати допомогу суб’єктам господарювання уникати найбільш поширених помилок при формуванні об’єктів оподаткування, здійсненні податкових розрахунків і сплаті податків, максимально спростити подання звітності шляхом зближення та повної уніфікації показників і правил оподаткування з національними і міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Проте, виділення податкової безпеки як окремої складової економічної безпеки та визначення її змісту на законодавчому рівні як фактора забезпечення самодостатнього розвитку національної економіки за роки незалежності України не відбулося.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням податкової безпеки держави та інших її об'єктних складових присвячували свої наукові дослідження, тільки в останні роки, багато вітчизняних вчених, зокрема, Коломієць П.В. [12], Мірошніченко В.Р. [18], Кушнерук О.Й. [14], Алексеєнко Н.М. [14], Бригінець О.О. [1; 3], Білоус В.Т. [1], Волощук М.Г. [6], Матьола І.І. [6], Карабін Т.О. [6], Білаш О.В. [6], Миськів Г.В. [4], Борейко Н.М. [2], Параниця С.П. [2].

За період 2020–2024 роки були здійснені наукові дослідження у сфері податкової безпеки з проблем запровадження системи податкового комплаєнсу [12], податкової культури за напрямками спрощення й удосконалення податкового законодавства, підвищення якості інформаційних послуг та формування іміджу податкової служби [18], удосконалення на дуалістичному підході основних характеристик (загрози, ризику, інтереси, захист) податкової безпеки яка об'єднує низку підсистем, які формуються залежно від її суб'єктного складу [14], нормативного визначення поняття «податкова безпека» та обґрунтування загроз, що можуть завдати їй істотної шкоди [3], становлення та розвитку податкової системи України та шляхів реформування державної податкової служби [6], розробки індикаторів для оцінювання рівня податкової безпеки, зокрема, в складі: а) коефіцієнта покриття податковими надходженнями витрат; б) рівня сумлінності сплати податків; в) рівня податкового боргу платників податків; г) загального податкового навантаження; д) коефіцієнта еластичності; е) рівня тіньової економіки; ж) частки податкових пільг; и) рівня виконання податкових надходжень; к) коефіцієнта інвестиційної віддачі податкових пільг [2].

В контексті забезпечення та зміцнення бюджетно-податкової безпеки авторський колектив кафедри фінансів та обліку факультету управління та економічної безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ під загальною редакцією доктора економічних наук, професора Миськів Г.В. підготував навчальний посібник «Бюджетно-податкова безпека» [4].

Проведений контент аналіз результатів наукових розробок свідчить про їх важливість в теоретичному і практичному аспекті для управління податковою безпекою, проте, вони не відповідають на питання комплексного визначення змісту поняття «податкова безпека» на різних об'єктних рівнях та розуміння в цьому контексті функцій податків і системи індикаторів її оцінювання.

Виходячи з цього, проблематика питань з управління податковою безпекою на сьогодні потребує упорядкування на основі науково-законодавчого трактування поняття «податкова безпека» з врахуванням об'єктного рівня, змістовної характеристики функцій податків, можливих загроз рівню податкової безпеки та інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування сутності та змісту поняття «податкова безпека» на рівні держави, територіальних громад, видів економічної діяльності, суб'єктів господарювання, домогосподарств та окремих осіб і визначення основних загроз податковій безпеці з врахуванням функцій податків і механізму їх відображення в бухгалтерському обліку в умовах ускладнення економічної ситуації та внаслідок безпрецедентних втрат від російської агресії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблематика податкової безпеки української економіки в наукових дослідженнях з'явилася в період народження податкової системи України і розвивалася в умовах формування системи національної безпеки та її головної складової – економічної безпеки.

Актуалізуючи цей напрямок досліджень вчені економісти відмічають, що виходячи з Податкового кодексу України податкова безпека є високоризикованою [12]. Це зумовлено наявністю таких податкових ризиків, як корупція, офшори, пільги, недоїмки, тіньова економіка, недосконала податкова термінологія та неякісне податкове законодавство, фіктивне підприємництво й ухилення від конституційного обов'язку щодо сплати податків їх платниками [19].

Перелічені ризики загрожують податковій безпеці і, відповідно, економічній і національній безпеці України, адже податкові платежі це основа надходження коштів до державного і місцевих бюджетів (рис. 1).

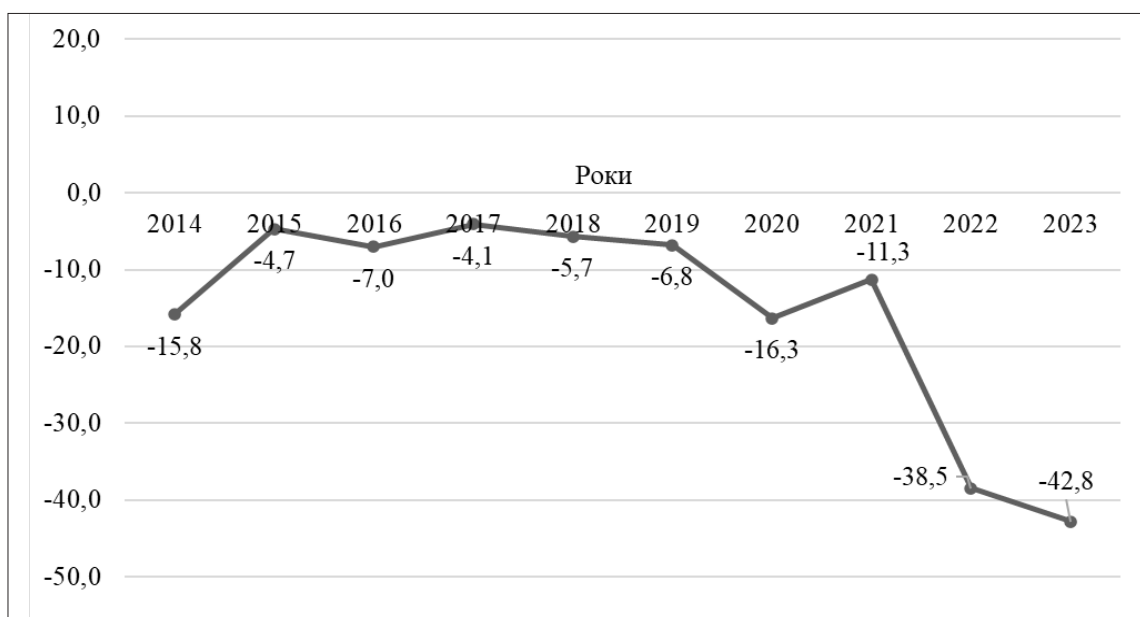

Рис. 1. Дефіцит Зведеного бюджету України

Джерело: сформовано автором на основі [10]

Як свідчать дані рис. 1, рівень податкової безпеки України з врахуванням наслідків війни з росією в 2022-2023 роках знаходиться на критичному рівні, що потребує негайного реагування держави. Пріоритетним завданням економічної науки постає необхідність розробки належного інструментарію для здійснення моніторингу стану податкової безпеки та її загроз.

Дефіцит бюджетів спричиняє незворотні наслідки, як для держави та територіальних громад, так і для розвитку окремих видів економічної діяльності, суб'єктів господарювання, домогосподарств та громадян як платників і споживачів податків. Саме тому, у сфері забезпечення податкової безпеки необхідно дотримуватися чинників що впливають на формування об'єктів оподаткування і регулюють відносини з платниками податків щодо визнання податкових зобов'язань та їх сплати до бюджетів.

Податки займають особливе місце в системі економічної безпеки, оскільки вони забезпечують розвиток всіх її складових: фінансової, виробничої, макроекономічної, інвестиційно-інноваційної, зовнішньоекономічної [19].

Саме така значущість податкової складової для забезпечення економічної безпеки держави потребує, за умови відсутності нормативного трактування в українському зако-

нодавстві, наукового дослідження її змісту як дефініції поняття «податкова безпека». Для вирішення цієї проблеми наведемо результати контент-аналізу змістовної характеристики поняття «податкова безпека» на основі вивчення української наукової літератури за пошуковою системою Google Академія в історичному аспекті за період з 2000 по 2024 роки у п'ятирічному розрізі та в розумінні окремих вчених економістів (табл. 1).

При трактуванні поняття «податкова безпека» автори пов'язують її із станом податкової системи [15], спроможністю захищати економічні інтереси держави [22] та гармонізацією процесів оподаткування [5; 8]. Як відмічають автори наукових досліджень, значний вплив на податкову безпеку країни мають ряд факторів, ризиків та загроз. Упорядкована нами система факторів, ризиків та загроз податковій безпеці наведена на рис. 2.

Податкова безпека не є складовою будь-яких безпек, які формують економічну безпеку, але тісно переплітаються з ними. Роль податкової безпеки в економічній безпеці є аргументом розглядати її як окрему самостійну складову, яка впливає на розвиток всієї економічної системи держави (рис. 3).

Податкову безпеку необхідно визначати на основі людиноцентрованого підходу формування податкових платежів до бюджетів, який закладений у Конституції України [13].

Таблиця 1

Розвиток змістовної характеристики поняття «податкова безпека» в історичному аспекті за 2000–2024 роки в наукових дослідженнях

Автори	Змістовна характеристика
2000–2005 роки	
В роботах науковців які проводили дослідження в сфері економічної безпеки використовується термін «податкова безпека» без трактування означеного поняття.	
2006–2010 роки	
Гнибіденко І.Ф., Колот А.М., Новікова О.Ф. та ін. [22]	стан податкової системи, який характеризується стійкістю і стабільністю всіх її елементів, що передбачає спроможність захищати економічні інтереси держави і протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам, можливість реалізації і розвитку податкового потенціалу країни, ефективне використання конкурентних переваг податкової системи в умовах глобалізації.
Іванов Ю., Бережна Ю. [11]	інтегрована підсистема економічної безпеки, яка впливає на фінансове забезпечення всіх її складників: інноваційно-технологічної, інвестиційної, енергетичної, сировино-ресурсної, продовольчої, соціальної, експортної, імпоротної та міжнародно-інтеграційної безпеки.
2011–2015 роки	
Голіков С.С. [8]	стан податкової системи, який дозволяє гармонізувати процеси оподаткування та сплати податків при умові ефективного податкового менеджменту ризиками та загрозами, які можуть виникати в економіці, зі сторони виконавчих органів для того, щоб задовольнити інтереси економічних суб'єктів господарювання.
Виклюк М. [5]	стан податкової системи, який визначає гармонізацію процесу оподаткування та справляння податків за умови ефективного управління ризиками та загрозами, що виникають у податковій сфері, шляхом вжиття необхідних заходів з боку виконавчих органів для задоволення інтересів держави, суспільства та платників податків (суб'єктів господарювання, організацій, населення).
2016–2020 роки	
Чугунов І., Нікітішин А. [26]	стан національного податкового простору, при якому досягається збалансування фіскальних потреб уряду та економічних інтересів платників податків і зборів у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі.
Лісовий Г.О. [15]	стан податкової системи держави, який характеризується стійкістю і стабільністю всіх її елементів, що передбачає гарантоване надходження податкових платежів до бюджету, стійкість і незалежність податкової системи, її здатність до розвитку і вдосконалення, спроможність до своєчасного виявлення та запобігання потенційних загроз та здатність системи реалізувати фіскальну функцію з метою максимального узгодження інтересів держави та платників податків).
2021–2024 роки	
Миськів Г.В. [4]	складова фінансової безпеки держави, яка визначається наявністю сформованої податкової системи, оптимальним рівнем оподаткування, що забезпечує достатнє наповнення за кошти податкових надходжень дохідної частини бюджету для виконання державою своїх функцій, а також забезпечує розвиток реального сектору економіки та соціальний захист населення.
Бригінець О.О. [3]	належний стан забезпеченості держави податковими надходженнями, достатніми для виконання нею власних функцій, який дозволяє максимізувати масштаб податкових надходжень до державного бюджету та бюджетів інших рівнів за мінімального навантаження на платників податків.

Джерело: узагальнено автором на основі [3-5; 8; 11; 15; 22; 26]

Рис. 2. Система факторів, ризиків та загроз податковій безпеці в Україні в контексті формування податкових зобов'язань платників податків

Джерело: власна розробка з урахуванням [19]

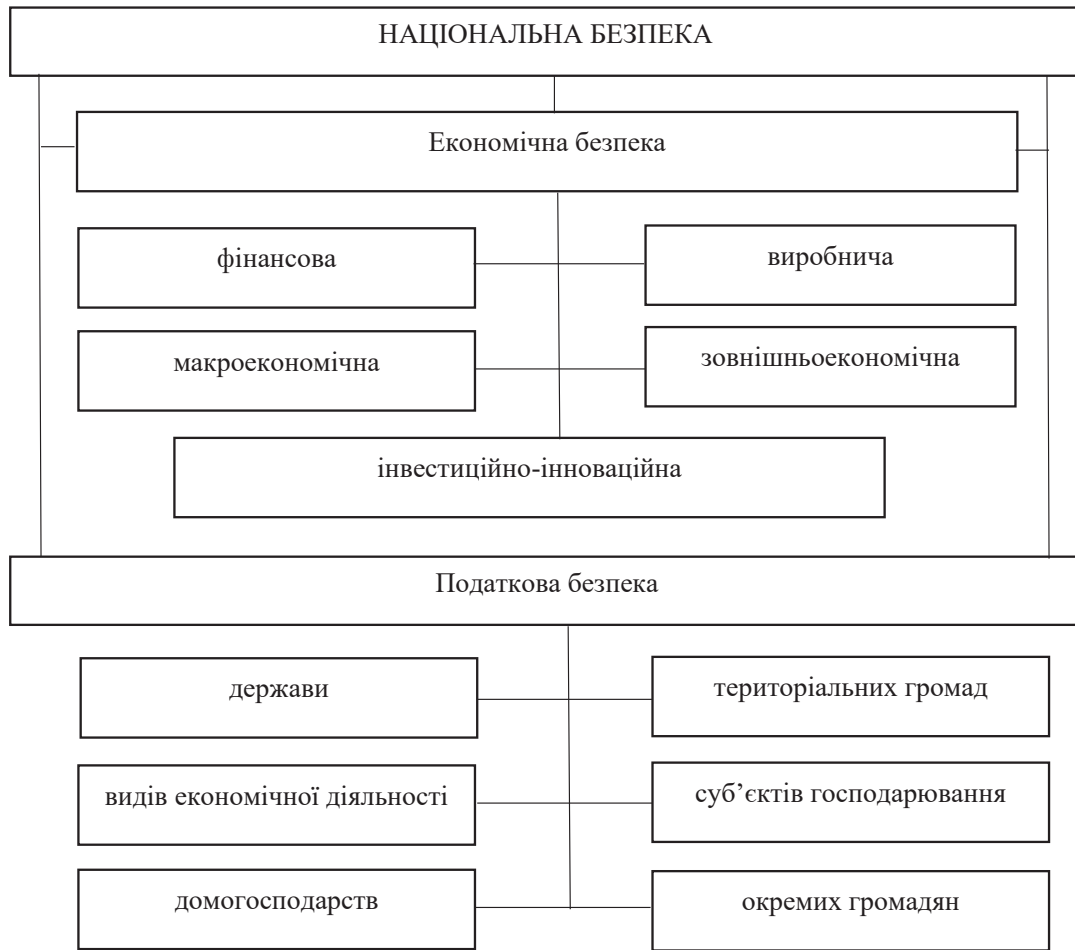

Рис. 3. Місце та системна структура податкової безпеки у ресурсному забезпеченні національної безпеки України

Джерело: власна розробка автора

Джерелом податків є людина яка своїми доходами приймає участь у забезпеченні видатків, які необхідні для покриття загальнодержавних, територіальних, економічно-бізнесових та колективно-особистих потреб людей направлених на функціонування і розвиток суспільства. При цьому люди приймають участь у формуванні податкових платежів за рахунок своїх доходів як безпосередньо у визначені бюджети, так і через податкових агентів, як правило, суб'єктів господарювання. Люди за рахунок формування доходів у процесі придбання об'єктів діяльності суб'єктів господарювання фінансують їм сплату всіх податків відповідно до об'єктів оподаткування, що знаходяться і використовуються ними. Визначальну роль в цьому процесі відіграє бухгалтерський облік як інструмент формування об'єктів оподаткування та здійснення розрахунків за податковими зобов'язаннями.

Визначальну роль в цьому процесі відіграє бухгалтерський облік як інструмент формування об'єктів оподаткування та здійснення розрахунків за податковими зобов'язаннями.

В податковому законодавстві платником податків визначається окрема особа, тобто індивід, що уживається замість імені якої-небудь людини, яка з певних причин не називається [21]. Під особою розуміється громадянин або інший мешканець держави, яким юридично надана певна конституційно визначена суб'єктність.

Виходячи з цього, матеріальною основою податкової безпеки на цих об'єктних рівнях є доходи людей, які акумулюються в бюджетах, а ефективність її забезпечуються системою управління суб'єктів що визначають сукупність податків і порядок витрачання податкових надходжень.

Посилити боротьбу за забезпечення податкової безпеки України могли б відповідні законодавчі ініціативи щодо визначення цього терміну в Податковому кодексі України. Для цього в ст. 14 «Визначення понять» необхідно додати поняття «податкова безпека». При цьому під податковою безпекою держави можливо розуміти стан податкової системи і об'єктів оподаткування платників податків, який визначає можливість гармонізації податкових надходжень до державного бюджету і державних витрат бюджетних коштів за умови ефективного управління процесом справляння податків та ризиками і загрозами що виникають у податковій сфері.

Податкова безпека держави повинна узгоджуватися з податковими відносинами, які мають забезпечувати податкову безпеку її об'єктних структурних елементів наведених нижче.

Податкова безпека територіальної громади – це стан акумулювання у дохідній частині місцевих бюджетів податкових надходжень в обсязі що забезпечує потреби громади на створення та підтримку сприятливого життєвого середовища необхідного для всебічного розвитку людини на основі підтримання податкового потенціалу території та наявності умов справедливого перерозподілу податкових коштів між державою і регіонами.

Податкова безпека виду економічної діяльності – це стан впливу податкових платежів на потенціал розвитку господарюючих одиниць галузевої економіки в необхідному самодостатньому рівні шляхом створення умов справедливого перерозподілу податків через державний і територіальні бюджети та підвищення ділової активності галузевих суб'єктів господарювання.

Податкова безпека суб'єктів господарювання – характеризується станом впливу податкових платежів на забезпечення прибуткової діяльності за умов створення необхідних обсягів доданої вартості при оптимальному використанні ресурсного потенціалу платників податків.

Податкова безпека домогосподарства – повинна відображати зростання його реальних доходів та підвищення купівельної спроможності, що забезпечить більш якісний рівень життя.

Податкова безпека громадянина як особистості – передбачає такий стан життєдіяльності людини за якого забезпечується участь

її у формуванні доходів державного та місцевих бюджетів та дотримання відносно неї конституційних прав щодо одержання доходів на самодостатньому рівні розвитку.

Місце податків в системі економічної безпеки необхідно визначати через їх функції. У функціях податків проявляються їх ресурсний фактор, інструмент впливу на розвиток національної економіки, взаємозв'язок між податковими платежами і складовими національної безпеки держави.

Успішне розв'язання проблеми податкової безпеки безпосередньо пов'язане з розумінням функцій податків. У даний час вчені і фахівці практики здебільшого виділяють від однієї і більше функцій податків. Найчастіше вважається, що податки виконують такі функції: фіскальну (бюджетну); розподільну (соціальну); регулюючу, котра в свою чергу поділяється на три підфункції: відтворювальну, стимулюючу, дестимулюючу; контрольну; заохочувальну.

Англійські вчені в податку виділяють основну функцію – фіскальну і чотири допоміжних: а) функцію перерозподілу багатства і доходу; б) функцію здійснення контролю над економікою; в) функцію забезпечення соціального контролю; г) компенсаційну функцію [27].

При розгляді питання про функції, податок необхідно визначати як обов'язковий і безвідплатний платіж, який сплачується платником податків на користь держави або територіальної громади без характеристики його внутрішньої структури (змісту елементів). Функція податків прямо пов'язана з їх призначенням, а роль із значенням (важливістю).

При сплаті податку виявляються його властивості в дії, тобто функції фіскальна, регулююча і обтяжлива. З однієї сторони збільшуються доходи бюджетів, а з іншої витрати платників податків та зменшуються їх доходи. При чому, ці властивості податку не залежать від зовнішніх факторів і внутрішньої структури податку і проявляють себе весь період протягом якого відбувається його життєвий цикл від прояву обов'язку до сплати зобов'язання.

В силу цього функції визначають яким чином необхідно здійснювати податкову політику, яка повинна характеризувати її рівень фіскальності, регулювання і обтяжливості відносно платників податків і можливості їх здійснювати ухилення від податків (рис. 4).

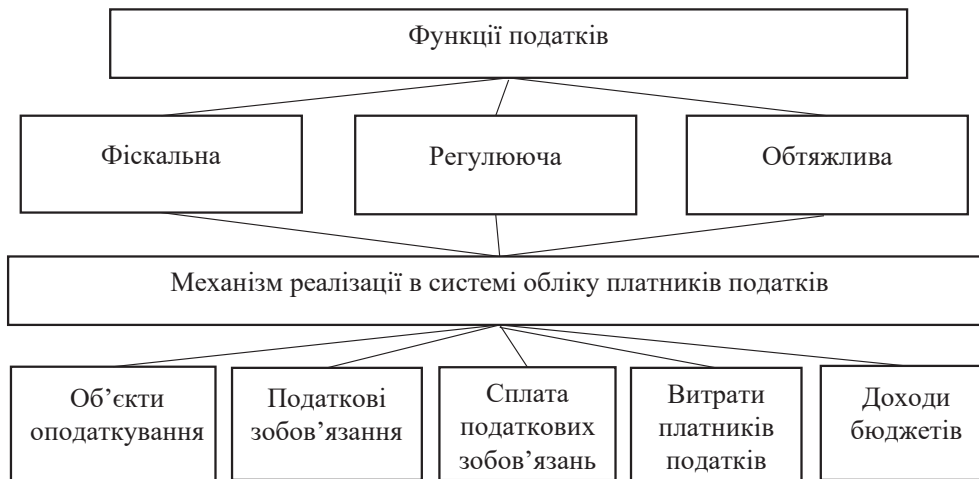

Рис. 4. Система функцій податків та механізм їх реалізації в обліку

Джерело: власна розробка автора

Важливу роль при оцінюванні податкової безпеки суб'єктами управління на різних об'єктних рівнях відіграє обліково-інформаційна система бізнесу як основа формування необхідних індикаторів. Базою для створення інформаційної системи для управління податковою безпекою на рівні суб'єктів господарювання може бути окрема складова Звіту про управління – як особлива форма звітності про податки бізнесу [16].

Звіт про управління має включати всебічну інформацію про податкову безпеку щодо діяльності суб'єктів господарювання, а зведені його індикатори будуть корисними стейкхолдерам на рівні територіальних громад і видів діяльності. До слабких сторін Звіту про управління необхідно віднести складність їх порівняння та зведення з метою одержання сукупності інформації для характеристики окремих структурних об'єктів економіки.

Оцінювання податкової безпеки держави, видів економічної діяльності, територіальних громад мають забезпечити державні органи казначейства та податкової служби України на основі опрацювання наявної у них інформації про платників податків, об'єктний податковий потенціал, податкові платежі та їх використання за бюджетом.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Проведене дослідження дозволило зробити висновки, що проблема податкової безпеки є системною, вона торкається і зв'язує воедино інтереси держави, територіальних громад, видів економічної діяльності, суб'єктів гос-

подарювання, домогосподарств та окремих громадян. Важливою складовою процесу оцінювання рівня податкової безпеки на основі людиноцентрованого підходу є визначення її змістовної характеристики і системи загроз, розуміння функцій податків та обліково-інформаційне забезпечення формування системи показників.

Стан податкової безпеки України неповною мірою відповідає вимогам часу, а прояву її недостатньої ефективності є низький рівень задоволення потреб населення, що одержується від держави, територіальних громад та суб'єктів господарювання. Побудова ефективної та конкурентоспроможної національної економіки для перемоги російського військового агресора та відбудови України у повоєнний період передбачає необхідність створення системи управління податковою безпекою на різних рівнях її об'єктної структури. Проблематика відсутності у законодавчому масиві з питань оподаткування визначення поняття «податкова безпека» становить серйозний ризик для економічної безпеки як важливої складової національної безпеки України. Крім того, законодавчі реформи в оподаткуванні, які проводилися протягом останніх років з метою побудови справедливої, прозорої, передбаченої податкової системи, лише частково покращили ситуацію щодо податкового навантаження на бізнес, розрахунків податкових зобов'язань та їх сплати.

Багато податкових норм при їх застосуванні мають неоднозначне тлумачення, що

негативно впливає на податкову безпеку суб'єктів господарювання та знижує привабливість національної економіки держави і територіальних громад для інвесторів.

До низького рівня податкового контролю призводить наявна система обліку об'єктів оподаткування та показників податкових розрахунків, яка побудована на декількох різних за змістом нормативних складових, зокрема, національних і міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та фінансової звітності, Податкового кодексу України і облікової політики платників податків.

Подальші дослідження необхідно направити на розробку алгоритму розрахунку рівня податкової безпеки для різних структурних об'єктів національної економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус В. Т., Бригінець О. О. Сучасний стан податкової безпеки України. *Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки* : податковий конгрес. м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. С. 316–320.
2. Борейко Н. М., Параниця С. П. Фіскальний інтерес держави як об'єкт податкової безпеки. *Економічний вісник. Серія: Фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 5. С. 33–41.
3. Бригінець О. О. Актуальні питання правового забезпечення податкової безпеки України. *Економіка, Фінанси, Право*. 2021. № 2. С. 13–15.
4. Бюджетно-податкова безпека (у схемах і таблицях) : навчальний посібник / за ред. Г. В. Миськів. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 276 с.
5. Виклюк М. Податкова безпека: дуалістичність економічної природи трактування змісту основних характеристик інноваційна економіка. *Всеукраїнський науковий виробничий журнал*. 2013. № 5. С. 242–246.
6. Волощук М. Г., Матьола І. І., Карабін Т. О., Білаш О. В. Становлення та розвиток податкової системи України : монографія. Ужгород : Вид-во Олеандри Гаркуші, 2021. 172 с.
7. Гаврилюк Р. О. Дискусійні питання функцій податку. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2003. Випуск 172. С. 65–74.
8. Голіков С. С. Сутність податкової безпеки. *Економіка та держава*. 2015. № 9. С. 129–132.
9. Державна антикорупційна програма на 2023-2025 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.03.2024).
10. Державний веб-портал бюджету для громадян: офіційний вебсайт. URL: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2023&budgetType=CONSOLIDATED> (дата звернення: 17.03.2024).
11. Іванов Ю., Бережна Ю. Податкова безпека: сутність та умови забезпечення. *Економіка розвитку*. 2010. № 2 (54). С. 9–11.
12. Коломієць П. В. Погляди науковців стосовно комплаєнсу як елементу податкової безпеки України. *Право та суспільство*. 2020. № 2. Ч. 2. С. 258–263.
13. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 16.03.2024).
14. Кушнерук О. Й., Алексеєнко Н. М. Податкова безпека: питання теорії, методології та економічної динаміки. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 1 (90). С. 129–144.
15. Лісовий Г. О. Податкова безпека України: загрози та ризики. *Форум права*. 2016. № 1. С. 162–168.
16. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління: Наказ Міністерства фінансів України 07.12.2018 № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text> (дата звернення: 10.03.2024).
17. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#n9> (дата звернення: 10.03.2024).
18. Мірошниченко В. Р. Податкова культура як складник податкової безпеки держави. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021. № 54. Том 1. С. 64–67.
19. Національна стратегія доходів до 2030 року. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf (дата звернення: 18.03.2024).
20. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 22.03.2024).
21. Словник української мови: Академічний тлумачний словник (1970-1980). URL: <https://sum.in.ua/> (дата звернення: 09.03.2024).
22. Гнибіденко І. Ф., Колот А. М., Новікова О. Ф. та ін. Соціальна безпека: теорія та українська практика : монографія / за ред. І. Ф. Гнибіденка, А. М. Колота, В. В. Рогового. Київ : КНЕУ, 2008. 292 с.
23. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року. Указ Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#n11> (дата звернення: 19.03.2024).

24. Тіньова економіка. Загальні тенденції: аналітична записка. 2021. URL: <https://www.me.gov.ua/>

25. Україна запускає нову Дорожню карту з імплементації Плану дій BEPS з метою посилення зусиль у сфері наближення податкової системи до міжнародних податкових стандартів. URL: <http://surl.li/senam>

26. Чугунов І., Нікітішин А. Податкова безпека держави. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2019. № 4. С. 31–41.

27. Williams D.W., Morse Y. Principles of tax law. 4 th ed. London : S & M, 2000. 392 p.

REFERENCES

1. Bilous, V. T. and Bryhinets, O. O. (2019), The current state of tax security of Ukraine, *Upravlinnia publichnymy finansamy ta problemy zabezpechennia natsionalnoi ekonomichnoi bezpeky* [Public finance management and problems of ensuring national economic security], Podatkovi konhres, University of the SFS of Ukraine, Irpin, Ukraine, pp. 316–320.

2. Boreiko, N. M. and Paranytsia, S. P. (2020), Fiskalniyi interes derzhavy yak ob'ekt podatkovoi bezpeky, *Ekonomichniy visnyk. Seriia : Finansy, oblik, opodatkovannia*, vol. 5, pp. 33–41.

3. Bryhinets, O. O. (2021), Topical issues of legal support of tax security of Ukraine, *Ekonomika, Finansy, Pravo*, vol. 2, pp. 13–15.

4. Miskiv, G. V. (2021), *Biudzhetno-podatкова bezpeka (u skhemakh i tablytsiakh)* [Budgetary and tax security (in diagrams and tables)], LvDUVS, Lviv, Ukraine.

5. Vykliuk, M. (2013), Tax security: the duality of the economic nature of the interpretation of the content of the main characteristics of the innovative economy, *Vseukrainskyi naukovyi vyrobnychiy zhurnal*, vol. 5, pp. 242–246.

6. Voloshchuk, M. G., Matyola, I., Karabin, T. and Bilash, O. (2021), *Stanovlennia ta rozvytok podatkovoi systemy Ukrainy* [Formation and development of the tax system of Ukraine], Vyd-vo Oleandry Harkushi, Uzhhorod, Ukraine.

7. Havryliuk, R. O. (2003), Discussion issues of tax functions, *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*, vol. 172, pp. 65–74.

8. Golikov, S. S. (2015), The essence of tax security, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 9, pp. 41–45.

9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "State Anti-Corruption Program for 2023–2025", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text> (accessed March 17, 2024).

10. The official site of State web portal of the budget for citizens (2024), Open budget, available

at: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2023&budgetType=CONSOLIDATED> (accessed March 17, 2024).

11. Ivanov, Y. and Berezhna, Y. (2010), Tax security: the essence and conditions of ensuring, *Ekonomika rozvytku*, vol. 2 no. 54, pp. 9–11.

12. Kolomiets, P. V. (2020), Views of scientists on compliance as an element of tax security of Ukraine, *Pravo ta suspilstvo*, vol. 2, pp. 258–263.

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine "Constitution of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed March 16, 2024).

14. Kushneruk, O. Y. and Alekseenko, N. M. (2020), Tax security: issues of theory, methodology and economic dynamics, *Naukovi pratsi NDFI*, vol. 1 no. 90, pp. 129–144.

15. Lisovyi, H. O. (2016), Tax security of Ukraine: threats and risks, *Forum prava*, vol. 1, pp. 162–168.

16. The Ministry of Finance of Ukraine (2018), Order of the Ministry of Finance of Ukraine "Methodological Recommendations on Preparation of the Management Report", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text> (accessed March 10, 2024).

17. The Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013), Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine "Methodological Recommendations for Calculating the Level of Economic Security of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#n9> (accessed March 10, 2024).

18. Miroshnychenko, V. R. (2021), Tax culture as a component of tax security of the state, *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, vol. 54, pp. 64–67.

19. The Ministry of Finance of Ukraine (2023), Strategy of the Ministry of Finance of Ukraine "National Revenue Strategy until 2030", available at: https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf (accessed March 18, 2024).

20. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), Code of Ukraine "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

21. Dictionary of the Ukrainian language (1970–1980), Academic explanatory dictionary, available at: <https://sum.in.ua/> (accessed March 9, 2024).

22. Gnybidenko, I. F., Kolot, A. M., Novikova, O. F. and Rogov, V. V. (2008), *Sotsialna bezpeka: teoriia ta ukrainska praktyka* [Social Security: Theory and Ukrainian Practice], KNEU, Kyiv, Ukraine.

23. Decree of the President of Ukraine (2021), On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of August 11, 2021

"On the Economic Security Strategy of Ukraine until 2025", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#n11> (accessed March 19, 2024).

24. Official website of the Ministry of Economy of Ukraine (2021), Shadow economy. General trends: analytical note, available at: <https://www.me.gov.ua/>

25. Government portal (2024), Ukraine launches a new Roadmap for the Implementation of the BEPS Action Plan to strengthen efforts to bring

the tax system closer to international tax standards, available at: <http://surl.li/senam>

26. Chugunov, I. and Nikitishyn, A. (2019), Tax security of the state, *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*, vol. 4, pp. 31–41.

27. Williams D.W. and Morse Y. (2000), *Principles of tax law*, 4th ed, S&M, London, UK.

*Стаття надійшла до редакції
19 березня 2024 р.*